

Лаура Ш. Калмар¹¹

Учитељски факултет на мађарском наставном језику у Суботици

СТРАТЕГИЈЕ УЧЕЊА УЧЕНИКА ОСНОВНЕ ШКОЛЕ

Резиме: Док је ранији циљ образовања био да човек овлада постојећим знањем, данас, поред овладавања знањем, он мора да научи и како да стално усваја нова знања. У данашње време се траже нове вештине: проналажење информација, критичко размишљање, управљање временом, ефикасно преговарање, управљање стресом, вештина комуницирања, вештина продаје, рад у тимовима, управљање пројектима. Из свих тих разлога сви ми морамо да будемо спремни да стално стичемо нова знања и искуства, да никада не престанемо са процесом учења. Непрекидно учење постаје минималан услов за прилагођавање свим данашњим променама и постизање успеха у свим областима. Први и најважнији услов непрекидног учења јесте знати како учити. Постоји велики број техника за олакшавање процеса учења и повећања његове ефикасности. Циљ рада је да укаже на могући допринос стратегија учења као и на њихове врсте и значај.

Кључне речи: образовање, основна школа, ученик, учење, стратегије учења.

УВОД У ТЕМУ

Познавање и примена стратегија и упутстава за учење могу бити од велике помоћи свима, а у овом раду ће бити речи о неким најчешће коришћеним и најефикаснијим методама, стиловима и стратегијама учења. Стратегије учења се односе на примену когнитивних операција (елаборација, прављење структуре знања, понављање, подвлачење, прављење извода и забелешки итд.) на одређеном садржају. Истраживања су показала да ученици који имају већу способност да надгледају и контролишу не само своје когнитивне процесе (памћење, опажање, мишљење итд.) него и своје стратегије учења и решавања проблема (у смислу анализе њихове ефикасности у појединим ситуацијама), обично постижу и боље резултате у учењу. Они имају навику и способни су да анализирају своје стратегије учења, да их пореде и одлучују се за оне који имају највише изгледа за успех у одређеној ситуацији. Новом садржају прилазе тако што трагају за структуром знања, главним идејама и појмовима, брзо прелазе цео садржај, подвлаче и скрећу пажњу на главне наслове, поднаслове, кључне појмове и главне идеје садржаја у целини. Такви ученици су способни да контролишу процес учења од почетка до краја. Ученици који немају способност

¹¹laura.kalmar@magister.uns.ac.rs

организације свог учења, времена, анализе, поређења и контроле својих стратегија учења, имају потешкоћа у учењу и постижу слабије резултате (Kruļj i Vidosavljević 2020). Савремена школа има веома богату структуру разноврсних васпитно-образовних и других активности. Школа не сарађује само са ученицима већ и с родитељима и осталим грађанима. Сама отвореност савремене школе се огледа у њеном утицају на грађане, у пријему утицаја из свог окружења и уопште у начину приступа. Надаље – у креирању и реализацији васпитно-образовних програма. Професионално информисање и професионална оријентација су активности школе које ће бити од користи и ученику, и породици, и друштвеној средини. Културна и јавна делатност школе показује да школа није нека од деце и грађана отуђена „бастилја” и фетишизирана „тамница душа”, већ да је најомиљенија културна установа у насељу и средиште за окупљање свих оних који једни друге васпитавају. Такође, школа треба да буде средишна установа једног социјалног миљеа који васпитава, а не само образује. Школа треба да буде организатор јавног и културног живота средине и да на посредан начин допринесе у реализацији својих основних програма (Kols,Vajt, Braun 2004).

ПОЈАМ И ВРСТЕ ШКОЛА

Поред великог значаја ваншколских подсистема образовања, школски систем је и даље задржао кључну позицију у остваривању циљева образовања и васпитања. Саме предности школских система у односу на остале форме васпитања су велике. Школа је и даље најорганизованији вид васпитања и образовања. Засада не постоји ниједан други систем у оквиру кога се тако институционализовано и професионално, масовно на науци засновано, систематски према унапред дефинисаним циљевима, садржајима и начинима рада, безмало читава популација младих образује, васпитава, уводи у свет науке (Howe: 2008).

Програмску структуру школе чине разноврсне делатности и садржаји. Сама настава је организован плански и сложен процес педагошког рада током којег се по педагошком систему остварују циљеви и задаци школе. Према постојећим школским законима и наставним програмима настава може бити редовна, додатна, допунска, продужена, припремна, изборна и факултативна (Заревски 2002).

Школа осликава опште стање у појединим друштвима, инкорпоришући захтеве друштва и користећи средства која јој стоје на располагању. Такође, истовремено активно учествује у одржавању и мењању друштва, утичући на образовни статус своје нације, ниво и профиле стручности, посвећеност раду, као и на развој других важних, личних и социјалних вредности (Максић 2006: 13)

У највећој мери, васпитни рад у средњој школи остварује се кроз наставне садржаје и кроз њихову интерпретацију путем различитих наставних система, социолошких облика рада и наставних метода.

Програмски садржаји сваког наставног предмета пружају могућност за васпитно деловање (Хавелка 1985).

ПРЕГЛЕД ОСНОВНИХ ИДЕЈА – МАПА/ШЕМА ЗА ДУГОРОЧНО И ЕФИКАСНО УЧЕЊЕ

Употреба шеме основних идеја задатог материјала пре него што се започне са излагањем материјала може ефикасно помоћи при памћењу текста. Ране демонстрације овог феномена односе се на план или шему текста која је дата у облику слике (Bransford & Johnson 1999).

Ипак, постојање шеме нема увек и у свим околностима позитивне последице. Склоп речи у изразу „груб шематски приказ” добро одражава реалну слику ствари када се говори о употреби шема, мапа, прегледа итд. Истраживања показују да наглашавање једне опште идеје може да има за последицу да људи претерано генерализују и са пуним уверењем фалсификују детаље и верују у „лажна седања”. Даља истраживања на ову тему упућују на закључак да људи понекад употребљавају шеме као поштапалице које олакшавају памћење онога што је у складу са истим, али искривљују све детаље који нису у складу са постојећом шемом. Дакле, добро памћење основних појмова може да буде на штету прецизног, детаљног памћења прошлих догађаја (Roediger & McDermott 1995).

СТИЛ ИЗЛАГАЊА МАТЕРИЈАЛА – ПРИЧЕ СЕ ПАМТЕ БОЉЕ ОД СУВИХ ЧИЊЕНИЦА

Да би разјаснили значај логичке структуре или следа у експозиционом тексту, Тејлор и Самјуелс су задали два научна, експозициона текста: један у коме пасуси имају логичан редослед и један где су пасуси насумице помешани (Taylor & Samuels 1983).

Наравно, ако је нешто за ученика битно, више ће на томе радити и трудити се око учења тог градива. Када питате људе да процене да ли се нека реч односи на њих саме, касније памћење је доста боље него када је памте покушавајући да повежу претходна и нова значења, што је и даље боље од учења напамет према звучности (Rogers 1997).

Разлог што је памћење садржаја овим путем боље лежи у томе што се на тај начин материјал организује у категорије „важи за мене” и „не важи за мене” и могуће зато што тренутна мотивација за учење тог материјала расте. Поред процене да ли се материјал односи на ученика или неку њему или њој блиску особу, делотворна стратегија је и присећање догађаја из живота који су у вези са датим материјалом. Заједничка логика ових закључака је да повезивањем учења са собом или драгим особама као и са сопственим искуством потпомаже памћењу (Klein & Kihlstrom 1986).

Изузетно је важна и метакогниција. Метакогниција се односи на процену ученика о сопственом знању. После првог упознавања са неким

градивом или у току каснијег самосталног учења, ученици имају прилику да „прегледају” сопствено знање и да процене до које мере су усвојили то градиво. Ова процена је од велике важности јер ће у односу на ту процену ученици донети одлуку колико још треба да уче. После дугог низа година истраживања у овој области утврђено је да када треба проценити размеру наученог у односу на ненаучено градиво, велика већина људи (све групе људи осим оних који пате од депресије) прецењује своје знање. Логички следи да ће без обзира на мотивацију и људи са најбољим вољом одустати од учења прерано, пре него што су научили материјал колико су желели (Metcalfе 1998).

ПОЈАМ И ВРСТЕ СТРАТЕГИЈА УЧЕЊА

Стратегије учења се односе на примену когнитивних операција (елаборација, прављење структуре знања, понављање, подвлачење, прављење извода и забелешки итд.) на одређеном садржају. Истраживања су показала да ученици који имају већу способност да надгледају и контролишу не само своје когнитивне процесе (памћење, опажање, мишљење итд.) него и своје стратегије учења и решавања проблема (у смислу анализе њихове ефикасности у појединим ситуацијама), обично постижу и боље резултате у учењу (Bower 1999).

Они имају навику и способни су да анализирају своје стратегије учења, да их пореде и одлучују се за оне који имају највише изгледа за успех у одређеној ситуацији. Новом садржају прилазе тако што трагају за структуром знања, главним идејама и појмовима, брзо прелазе цео садржај, подвлаче и скрећу пажњу на главне наслове, поднаслове, кључне појмове и главне идеје садржаја у целини. Такви ученици су способни да контролишу процес учења од почетка до краја. Ученици који немају способност организације свог учења, времена, анализе, поређења и контроле својих стратегија учења, имају потешкоћа у учењу и постижу слабије резултате (Knoblauch 2001; Mitrohina, Šajhislamova 2020).

Стратегије које је добро користити у процесу учења (Заревски 2002):

1. Развијати навику учења

Добра организација учења је од великог значаја, почевши од организације времена и одређивања термина у којем ћемо учити одређено градиво, до прављења плана од којег градива ће учење почети (савет је да учење започне лакшим градивом јер ће се преласком оваквог градива изградити самопоуздање) и колико пута ћемо неке делове поновити док не будемо могли да их са разумевањем репродукујемо.

2. Применити активно учење

Учење није пасиван процес, већ је неопходна активност појединца, јер је делове неопходно разумети пре него што научимо да их репродукујемо. Уколико дође до потешкоћа или нејасноћа, можемо пронаћи неки пример из живота и свакодневнице који ће нам помоћи да

савладамо делове материје коју учимо, можемо затражити помоћ од стране колега, пријатеља, професора, ментора, можемо доћи до других извора сазнања и објашњења. Важно је не одустајати и не остављати делове неразјашњеним (Заревски 2002).

3. Користити све способности у учењу

Све способности које поседујемо могу нам помоћи да брже и лакше савладамо неко градиво, било да је то помоћу конструисања, моделирања или визуелног представљања. Кад год је могуће, добро је користити стварне, конкретне објекте, као средства за учење (Заревски 2002).

4. Сажимати градиво писањем

У процесу учења можете разрадити структуру материје тако што ћете правити тезе, поднасловe, наводити примере... Као што је већ речено, значајно је и коришћење слика и других визуелних приказа за илустрацију одређених делова градива (Заревски 2002).

5. Организовати и систематизовати информације кроз израду концепата

Израда концепта или концепт мапе градива помоћи ће вам у активнијем укључивању у оно што желите научити (Заревски 2002).

6. Употребљавати технологије

Мултимедијалне технологије можете успешно користити како бисте прикупили и организовали информације из више извора. Рачунарске симулације, игрице итд. вам могу помоћи у препознавању сложених слика или система, у опонашању ситуација и односа из стварног света (Заревски 2002).

7. Припрема испитних питања

Док се учи, препоручује се издвајање и претпостављање питања која могу бити постављена и увежбавање писменог или усменог и одговора на то питање. О тим питањима, такође, може се расправљати са колегом или ментором (Заревски 2002).

8. Обезбедити себи ментора

Саветник на факултету, наставник или ментор могу значајно помоћи у процесу учења. Дobar ментор може охрабрити, мотивисати, пратити напредовање, проценити вредност резултата учења, помоћи да пронађете стратегије учења које одговарају личности, склоностима и интересовањима, а такође може подсећати и на обавезе (Заревски 2002).

СТРАТЕГИЈА АКТИВНОГ УЧЕЊА

Најбољи резултати учења се могу постићи коришћењем стратегије активног учења. То је учење кроз рад, извршавање задатака и личну акцију. Спроводи се тако што се процес учења подели у пет фаза: претходни преглед градива, постављање питања, читање, репродуковање

и завршни преглед градива (Визек-Видовић, Ријавец, Влаховић, Миљаковић 2003).

1. Претходни преглед градива

На овај начин стиче се увид у оно што ће се учити, тј. добија се увид у смисаону целину градива, концепцију и структуру књиге. Потребно је обратити пажњу на сва истакнута места у тексту (речи које су болдиране, речи које су обележене косим словима, разна набрајања која су обележена бројевима или словима, наслове, поднасловe...). Требало би и прочитати првих неколико реченица сваког поглавља јер се у њима неретко излаже основни концепт целог поглавља као и редослед којим ће материја бити излагана. У овој фази, текст се површно чита, „прелеће”, траже се кључне речи и појмови (Howe 2008).

На тај начин се упознајете са градивом, вршите његову селекцију, сазнајете на шта треба обратити пажњу, процењујете потребно време за учење. На основу свега тога бићете у стању да креирате и испланирате ток учења (Howe 2008).

2. Постављање питања

Ова фаза се надовезује на прву и сада је ваш задатак да креирате што разноврснија питања како бисте могли да сагледате лекције из различитих углова. Уколико већ поседујете извесно предзнање из области коју учите, моћи ћете да поставите више бољих и конкретнијих питања. Примери: О чему се ради у овом поглављу? На које идеје је аутор обратио већу пажњу, а на које мање? Шта је срж ове тематике? (Howe 2008).

3. Читање градива

Приликом читања градива се налеће на мноштво непознатих и нејасних термина. Овакве појмове треба потражити у речницима и енциклопедијама. Посебну пажњу би требало посветити табелама, дијаграмима, шемама, сликама, скицама... Сви ови прикази помажу лакшем разумевању текста. Корисно је да се почне са подвлачењем текста маркером, али тек када умете да разликујете важно од неважног. Маркирајте само главне идеје, стручне термине и неке важније детаље, јер ако подвучете цео текст, биће вам нејасно, непрегледно и маркирање неће имати смисла. Можете користити и више боја, с тим да свакој одредите значење (Howe 2008).

4. Репродуковање градива

Репродуковање подразумева понављање и преслишавање градива. Ово је често и најважнија фаза активног учења. Тек приликом фазе преслишавања можемо закључити колико смо нешто схватили, разумели... Често се дешава да смо нешто са пажњом и разумевањем прешли и прочитали, али када треба да препричамо, настаје проблем. Најбоље резултате у репродуковању градива постићи ћете ако понављате градиво својим речима. Понављати градиво можете путем гласног

преслишавања или у себи, можете цртати скицу структуре лекције или поновити па направити резиме тј. основне закључке које можете извући из текста. Током ове фазе добро је и да се уживите у испит, замислите могуће ситуације, могућа питања професора и да покушате да одговорите на њих (Howe 2008).

5. Завршни преглед градива

Пета фаза је фаза завршног понављања. Састоји се од поновног преслишавања мада је карактерише и поновно читање. У овој фази се може десити и да откријете неке ствари које у претходном читању нисте успели да уочите. Битно за фазу завршног прегледа је и то да се дуже задржите на теже схватљивим лекцијама, на оним тачкама са којима сте имали проблема у првом читању и да их у потпуности и до краја савладате (Howe 2008).

СТРАТЕГИЈА РАЗМИШЉАЊА НАГЛАС

Учење се може остварити читањем, цртањем табела, шема или дијаграма, слушањем, коришћењем покрета, слушањем аудио-записа, разговором са другим особама, али и разговором са самим собом. Многи студенти и ученици воле да о неким стварима дискутују са другом особом или групом људи да би били сигурни да су их други разумели, али и са самим собом да би се уверили да су ствар разумели и запамтили. Гласно размишљање, тј. говор самом себи представља корисну алатку у учењу и представља одраз ангажовања мозга на више нивоа. Тај стил учења може бити веома ефикасан. У учењу се користи више чула и искустава, што отвара већи број могућности и одговара успешнијем учењу (Knoblauch 2001).

Гласно размишљање и говор код учења можете користити у следећим ситуацијама:

1. када треба да се одржи усмена презентација;
2. када треба да се запамте нове речи њиховим гласним понављањем;
3. када треба да се уреди текст његовим гласним читањем;
4. када треба да се реше неки математички или технички проблеми;
5. када желите да дате значај појединим деловима текста тако што ћете га звучније или драматичније изговарати (Заревски 2002).

Заревски (2002) наводи да постоји много техника (стратегија) које могу помоћи да се меморишу одређене информације. То су:

1. Акроними и акростихови

Акроними и акростихови служе за информације које се памте помоћу кључних речи. Акроним представља измишљену комбинацију слова, при чему свако од слова треба да подсети на чињеницу коју треба запамтити, нпр. ДОЦНИ је акроним за ред потеза код пуцања из пиштоља: *дишите, опустите се, циљајте, нанишаните, испалите*. Акростих је

измишљена реченица у којој прво слово сваке речи треба да подсети на идеју коју треба запамтити, нпр. ЕФИКАСНО ГРАДИ ДУНАВСКУ БРАНУ је акростих који може послужити да се запамтите ноте на музичкој скали – Е, Г, Д, Б.

2. Локус метода

Локус метода се користи за памћење до двадесет појмова. Поента ове стратегије је у следећем: треба да одаберете неко место на коме проводите много времена (нпр. стан) и замислите себе како шетате и увек примећујете исте ствари истим редом – нпр. врата, фотеља, фрижидер итд. Даље треба да замислите како на сваком од ових места стављате ствари које треба да запамтите. Потребно је да имате увек исти правац кретања (врата–фотеља–фрижидер). Нпр. ако је потребно да запамтите имена астронаута који су путовали на Месец (Гагарина, Армстронга, Олдрина), замислите да шетате станом и да се на вратима сударате са Гагарином, затим наилазите на Армстронга у својој фотељи, потом се окрећете ка фрижидеру, отварате га и у њему видите смрзнутог Олдрина. Слично је и са стварима као и другим појмовима (Заревски 2002).

3. Увезивање

Ово је тактика која се користи за листе с редоследом или без редоследа. Од појмова које треба запамтити покушајте створити кратку причу у којој свака реч или идеја коју треба да запамтите асоцира на следећу реч или идеју. Ако неким случајем треба да запамтите речи *Черчил, уста, соба, преговори*, можете смислити причу у којој Черчил уста држи отворена у соби у којој се налази група људи с којом преговара (Заревски 2002).

4. Стратегија скраћивања

То је техника којом можете смањити број информација тако да добијете лако памтљиву целину. На пример, скраћенице МЕРР (министарство економије и регионалног развоја), НСЗ (национална служба за запошљавање), АСУПИ (агенција за страна улагања и промоцију извоза). Ове скраћенице су настале узимањем првог слова појединих речи (Заревски 2002).

5. Стратегија повезивања речи у реченицу

Ова техника вам помаже да запамтите кључне речи. Овом техником слажете неповезане речи у једну логичку реченицу. На пример, треба да запамтите речи: *бизнис, предузетник, идеја, тржиште*. Можете их запамтити у облику реченице: *За успех у бизнису предузетник мора имати добру идеју која треба да буде прихватљива са аспекта тржишта* (Заревски 2002).

6. Стратегија кодирања

Користи се када треба да запамтите неку формулу. На пример, јачина деловања силе се добија када се помножи маса са убрзањем ($F = m$

- а) може се запамтити кроз реченицу: „Био је фудбалер Милана и Ајакса.” (Заревски 2002).

7. Метода места

Ова метода се заснива на томе да одаберете неки простор који често користите или кроз који стално пролазите, а затим одређене ствари или појмове из учења поређате визуелно на одређена места. Кад год погледате у то место, знаћете на који појам се односи и увек ћете моћи да се подсетите пређеног градива. Тај простор може бити ваша соба, кухиња, читаоница (Заревски 2002).

8. Техника римовања

То је такође згодна техника за памћење формула, али и других ствари. Поента је направити неки стих, нешто што се римује. На пример, формулу за акцелерацију можете запамтити кроз стих: „Из физике је основно знање: сила кроз маса једнако је убрзање” (Заревски 2002: 50).

9. Метода просторног уређења странице

Подразумева да ваше белешке са предавања разместите на странице претходно сажетог текста за учење. Тако ћете добити просторни распоред згодан за памћење (Заревски 2002).

ЗАКЉУЧНА РАЗМАТРАЊА

Стратегије учења се односе на примену когнитивних операција (елаборација, прављење структуре знања, понављање, подвлачење, прављење извода и забелешки итд.) на одређеном садржају. Истраживања су показала да ученици који имају већу способност да надгледају и контролишу не само своје когнитивне процесе (памћење, опажање, мишљење итд.) него и своје стратегије учења и решавања проблема (у смислу анализе њихове ефикасности у појединим ситуацијама), обично постижу и боље резултате у учењу. Они имају навику и способни су да анализирају своје стратегије учења, пореде их и одлучују се за оне који имају највише изгледа за успех у одређеној ситуацији. Новом садржају прилазе тако што трагају за структуром знања, главним идејама и појмовима, брзо прелазе цео садржај, подвлаче и скрећу пажњу на главне наслове, поднаслове, кључне појмове и главне идеје садржаја у целини. Такви ученици су способни да контролишу процес учења од почетка до краја. Ученици који немају способност организације свог учења, времена, анализе, поређења и контроле стратегија учења, имају потешкоћа у учењу и постижу слабије резултате. Оно што је најважније, истраживања показују да је могуће вежбати ученике у контроли и побољшању стратегија учења. Одлучујућу улогу у томе имају метакогнитивне способности и метакогнитивно знање.

Према Закону, у средњој школи стичу се општа и стручна образовања, као и способности за даље школовање, односно за рад. Она је

заснована на достигнућима науке, технологије и културе уметности. Ту се негују:

1. моралне и естетске вредности;
2. развијају физичке и духовне способности личности;
3. развија се свест о хуманистичким вредностима;
4. развија се свест личној и друштвеној одговорности;
5. негује се здравље (Влаховић, Ђорђевић, Јовановић, Лакета, Поткоњак 1996: 26).

ЛИТЕРАТУРА

- Bower, Gordon, Gilligan, Stephen. Remembering information related to one's self. *Journal of Research in Personality*, 13, (1999):420-432.
- Bransford, John., Johnson, Marcia. Contextual Prerequisites for Understanding: Some Investigations of Comprehension and Recall. *Journal of Verbal Learning and Verbal Behavior*, 11(6), (1999):717-726.
- Ђурић, Ђорђе. *Психологија и образовање – Основе педагошке психологије*. Нови Сад: Прометеј, 2011.
- Havelka, Nenad. *Vrednovanje vaspitnog rada škole*. Užice: Међуопштински завод за унапређивање васпитања и образовања, 1985.
- Howe, Michael. *Психологија учења, прiručник за наставнике*. Naklada Slap, Jastrebarsko, 2008.
- Klein, Stanley, Kihlstrom, John. Elaboration, organization, and the self-reference effect in memory. *Journal of experimental psychology*, 1986
- Knoblauch, Jörg. *Учење не мора бити муčenje*. Zagreb: STEP press, 2001.
- Kols, Majk, Vajt, Čaz, Braun, Pip. *Naučite da učite*. Beograd: Kreativni centar, 2004.
- Krulj, Jelena, Vidosavljević, Slađana. Traditional teaching systems in didactic theory. *Zbornik radova Učiteljskog fakulteta Prizren-Leposavić*, (2020): pp. 241-251. DOI: [10.5937/zrufpl2014241k](https://doi.org/10.5937/zrufpl2014241k)
- Maksić, Slavica. *Podsticanje kreativnosti u školi*. Beograd: Institut za pedagoška istraživanja, 2006.
- Mitrohina Svetlana., Šajhislamova Anna. Компјутерско тестирање на рачунарству као метод за процену квалитета знања ученика. *Zbornik radova Učiteljskog fakulteta Prizren-Leposavić*, iss. 14, (2020): pp. 165-169.
- Metcalfe, Janet. Cognitive Optimism: Self-Deception or Memory-Based Processing Heuristics? *Personality and Social Psychology Review*, (1998): 2(2), 100-110.
- Roediger, Henry & McDermott, Kathleen. Creating false memories: Remembering words not presented in lists. *Journal of Experimental Psychology-learning memory*. (1995): 21(4), 803-814.
- Suzić, Nenad, Tunjić, Vera. *Aspiracije roditelja i učenika prema školskom postignuću*. Nastava i vaspitanje, (2005): 50 (1), 47-63.
- Taylor, Barbara & Samuels, Jay. Children's use of text structure in the recall of expository material. *American Educational Research Journal*, 1983

Vizek Vidović, Vlasta, Rijavec, Majda, Vlahović Štetić, Vesna, Miljković, Dubravka.

Psihologija obrazovanja. Donja Lomnica:Ekološki glasnik, 2003

Vlahović, Branko., Đorđević, Jovan, Jovanović B., Laketa Nikola , Potkonjak,

Nikola.*Opšta pedagogija.*, Beograd: Učiteljski fakultet,1996.

Zarevski, Predrag . *Psihologija pamćenja i učenja*.Jastrebarsko:Naklada Slap,2002.

PRIMARY SCHOOL STUDENT LEARNING STRATEGIES

Abstract: *While the previous goal of education was for a person to master existing knowledge, today, in addition to mastering knowledge, he must also learn how to constantly acquire new knowledge. Nowadays, new skills are required: information retrieval, critical thinking, time management, effective negotiation, stress management, communication skills, sales skills, teamwork, project management. For all these reasons, we must all be ready to constantly gain new knowledge and experience, to never stop the learning process. Lifelong learning is becoming a minimum condition for adapting to all today's changes and achieving success in all areas. The first and most important condition for continuous learning is to know how to learn. There are a number of techniques to facilitate the learning process and increase its efficiency. The aim of this paper is to point out the possible contribution of learning strategies, as well as their types and significance.*

Key words: *education, primary school, student, learning, learning strategies.*